

Detalj stalnog postava Muzeja Brodskog Posavlja u Slavenskom Brodu

bilarnu godinu obilježio svečano i radno s pojačanom izložbenom aktivnošću i izdavačkom djelatnošću.

Centralnoj proslavi 22. XI. 1984. prethodilo je 21. XI. otvaranje dviju izložbi: *Pedeset godina Muzeja Brodskog Posavlja i Vasilj Antipov — Stari Brod*, postavljenih u izložbenim prostorijama povijesne kuće Brlić.

Izložba o historijatu muzeja koncipirana je tako da prikazuje 3 prijelomna razdoblja u radu Muzeja. To su:

- 1) razdoblje od osnutka do 1952. godine,
- 2) razdoblje od 1952. do potresa 1964. godine,
- 3) razdoblje od 1964. godine do danas.

Prikazana je metodologija rada u Muzeju, s primjercima muzejske dokumentacije - fototeke, kartoteke, hemeoteke. Izložba je upotpunjena fotografijama izložbi, starog i novog postava, fotografijama radnika Muzeja, te stručnim publikacijama: katalozima, »Vijestima« i radovima stručnih radnika Muzeja objavljenih u drugim glasilima.

Izloženo je stotinjak radova Vasilja Petroviča Antipova, brodskog slikara i boema. Njegovi su akvareli, tempera i ulja likovna svljedočanstva o arhitekturi starog Broda — privukli pažnju mnogih posjetilaca.

»Izložba slika Vasilja Petroviča Antipova rasvjetljava likovno, sadržajno i arhitektonski urbano tkivo starog Broda 18, 19. i poč. 20 st. Svi izloženi radovi su iz fundusa Galerijskog odjela Muzeja, a nastali su kao jedna

od redovnih aktivnosti Antipova, nekadašnjeg kustosa Muzeja« (Arijela Boras).

Drugi dan, nakon okupljanja gostiju u prostorijama Muzeja i zakuske, program je započeo razgledanjem obnovljenog stalnog muzejskog postava. Nastavljeno je svečanom sjednicom održanom u zgradi društveno-političkih organizacija Broda. Nakon pozdravne riječi direktorice Muzeja Brodskog Posavlja Jesenke Miškiv i referata o historijatu Muzeja, preuzeo je riječ dr Vlado Horvat, a sa čestitkama su nastavili redom predstavnici muzeja iz Slavonije i Baranje: Gradski muzej — Vukovar, Zavičajni muzej — Nova Gradiška, Muzej Požeške kotline — Slavonska Požega, Muzej Slavonije — Osijek, Muzej Đakovštine — Đakovo, Gradski muzej — Ilok. Muzeju Brodskog Posavlja uručene su vrijedne nagrade, stručne publikacije muzejskih ustanova.

Tom prilikom Muzeju je uručena i plaketa grada Broda.

Nakon završene sjednice prišlo se otvaranju arheološke izložbe *Arheološka karta Brodskog Posavlja* u izložbenoj dvorani Muzeja.

Dugogodišnji predan rad arheološkog odjela na području bogatom arheološkim lokalitetima rezultirao je zavidnim nalazima prikupljenim arheološkim ispitivanjima, manjim istraživanjima, poklonima suradnika muzeja, te redovnim obilaskom terena.

Brojni arheološki lokaliteti ovog kraja predočeni su i kartama brodske općine posebno za prehistorijski, rimski i srednjovjekovni period.

Gosti su potom razgledali izložbe *Pedeset godina Muzeja i Vasilj Antipov — Stari Brod*, a razgledali su i stalni postav Muzeja radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta Slavonije i Baranje.

Ponovno smo se okupili na zajedničkom ručku. O uspješnoj proslavi i o tradicionalnoj gostoljubivosti slavonskobrodskih domaćina govori i podatak da su gosti ostali i na (neplaniranoj) večeri.

ABSTRACT

The celebration of the 50th anniversary of the Slavonski Brod Regional Museum (Muzej Brodskog Posavlja)

S. Jančevski

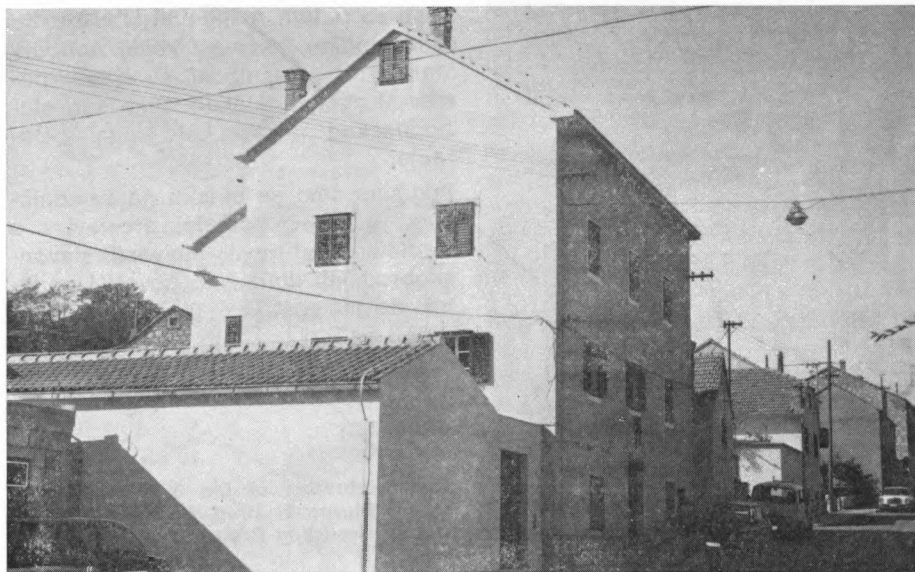
The Slavonski Brod Regional Museum (Muzej Brodskog Posavlja), the oldest cultural institution in the town, has celebrated its 50th anniversary. The former City Museum and Archaeological Museum re-named in 1952 are now housed in the building of the Magistrate of Brod, a cultural monument from the 19th century. The display has been changed several times. The last one, installed in 1969, was nominated as one of the best displays in Yugoslavia. Today the museum possesses collections of paleontology, archaeology, ethnography, a section on the Labour Movement and National Liberation War, a cultural history department, and an art gallery. Five curators are, at present, appointed. The celebration of the anniversary included the presentation of exhibitions, lectures, editorial and publishing activities and a conference.

Obnovljeni muzej Drniške krajine u Drnišu

Jordanka Jalić - Lunić

Muzej Drniške krajine, Drniš

Muzej Drniške krajine osnovan je 1971. godine u rodnoj kući narodnog heroja dra Božidara Adžije. Nikola Adžija, brat dra Božidara, ljubitelj umjetnosti i kolekcionar umjetnina, darovao je drniškoj općini obiteljsku dvokatnicu sa svim umjetninama, bibliotekom i arhivom, da se preuredi u zavičajni muzej, ustanovu koja će sakupljati, istraživati i čuvati kulturno-povijesnu baštinu Drniške krajine. Potkraj 1977. godine Centar za kulturu, obrazovanje i informacije, u čijem sklopu Muzej i danas djeluje (pored

Zgrada Muzeja Drniške krajine

biblioteke, radio-stanice, auto-škole i kina), zapošljava prvog stručnog radnika, kustosa, u Muzeju.

Bio je to težak početak za jednog početnika — trebalo je riješiti mnoge probleme, fundus muzeja nije bio inventiran, nisu ni postojale nikakve inventarne knjige, dokumentacija i arhiva nisu bile sređene, za pojedine predmete nije se ni znalo gdje su kada pronađeni itd. Ukratko, bilo je teško, a nimalo bolji nisu bili ni prostorni uvjeti za rad.

Tako je bilo do 1983. godine kada je Drniški muzej zauzeo značajno mjesto u programu proslave 100-te obljetnice Meštrovićeva rođenja pa je i centralna proslava 15. 8. održana u Otavicama i Drnišu.

Tom prigodom Muzej Drniške krajine obnovljen je uz pomoć finansijskih sredstava RSIZ-a za kulturu i općinskog SIZ-a za kulturu.

Danas Muzej Drniške krajine raspolaže suvremenim izložbenim prostorima u kojima su smještene muzejske zbirke.

Zbirka skulptura i slika Ivana Meštrovića sadrži dvadeset i pet skulptura i sedam slika. To su Meštrovićeva djela nastala između 1911. i 1959. godine. Većinu skulptura darovao je umjetnik Muzeju 1959. godine iz fundusa Ateliera Meštrović iz Zagreba. Značajan dio zbirke predstavljaju skulpture i slike koje je Meštrović radio za Drniš. Muzej čuva i bogatu arhivu (pisma, fotografije, isječke iz štampe i sl.), koju je sakupio pok. Nikola Adžija.

Arheološka zbirka ne odražava bogatstvo arheoloških nalazišta na drniškom području, jer se je malo istraži-

valo. Izloženo je nekoliko kamenih spomenika iz antičkog i srednjovjekovnog razdoblja, nakit iz starohrvatske nekropole Fenčevina u Drnišu, te prehistorijski materijal sa lokaliteta Pokrovnik.

Etnografska zbirka samo djelomično pokazuje bogatstvo narodnih običaja — sadrži samo četiri narodne nošnje, te mnogobrojne predmete svakodnevnih upotrebe. Na žalost suviše se malo radilo na otkupu etnografskog materijala kojeg je danas na terenu sve manje i teško se otkupljuje.

Zbirka umjetnina iz fundusa Muzeja je izbor iz materijala u posjedu Muzeja koji se nije izlagao prije 1983. Riječ je o donacijama domaćih likovnih stvaraoca: slikara Petra Bi-

bića, Berislava i Nede Hammer, te Bože Vrekala i Ane Živković.

Zbirka dokumenata o životu i radu narodnog heroja dra Božidara Adžije smještena je na prvom katu Muzeja u prostoru gde je dr Adžija rođen. Osim autentičnog namještaja i predmeta iz toga vremena, tu su mnogobrojna pisma obitelji, rukopisi, fotografije.

Muzej posjeduje i biblioteku sa oko tisuću knjiga. Biblioteku je osnovao Nikola Adžija, u njenom sklopu je i biblioteka dra Filipa Marušića, liječnika, s velikim brojem medicinskih knjiga.

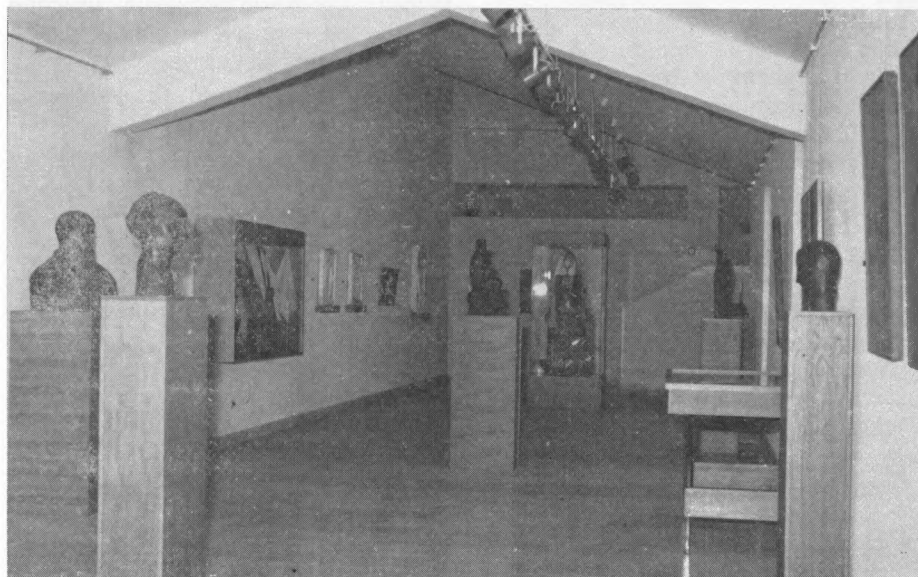
Na žalost biblioteka je nesređena, pa rad na njejoj valorizaciji tek predstoji.

Muzej Drniške krajine, danas, sa svojim funkcionalno uređenim izložbenim prostorima pruža nove mogućnosti za nove kulturne sadržaje. Jedan od najljepših prostora u Muzeju je atrij pogodan za održavanje ljetnih kulturnih manifestacija.

Kadrovski problem jedan je od najvećih problema u daljnjem razvoju muzeja. Naime, u Muzeju je zaposlen samo jedan kustos, koji zaokupljen različitim poslovima ne može uspješno voditi ovakav muzej. Da bi se osigurao kontinuitet rada i da bi muzejska djelatnost postala življom, potrebno je u što skorije vrijeme zaposliti još bar jednog kustosa, povjesničara ili etnologa.

Što se tiče posjećenosti, Muzej Drniške krajine nije iskoristio ni svoj specifičan položaj. Smješten u blizini turističkih mjesta na Jadranu, Muzej nema organiziranu turističku posjetu, pa je to i razlog malom broju posjeta.

Dio stalnog postava Muzeja Drniške krajine u Drnišu — Meštrovićeva zbirka

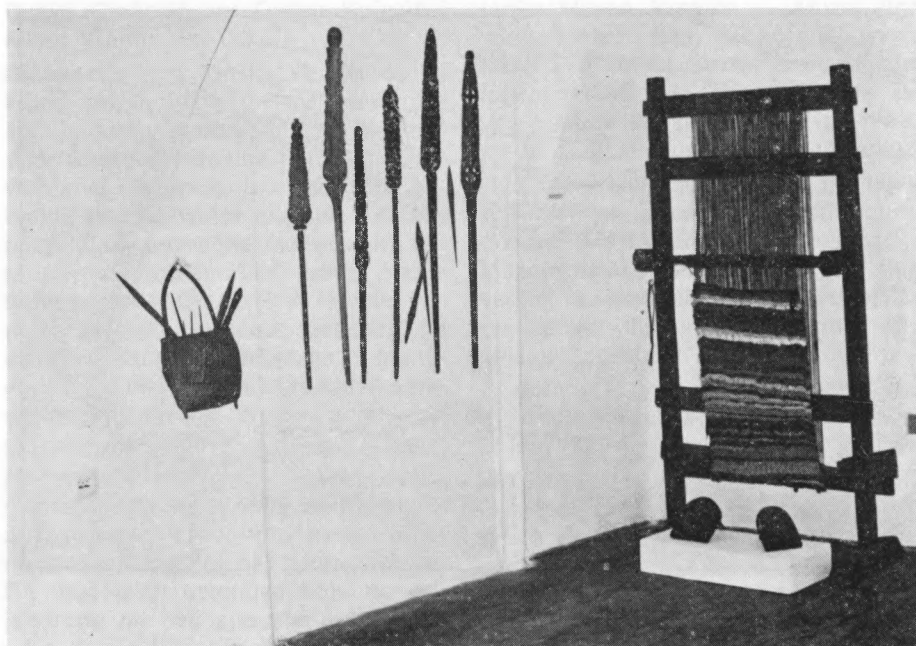

ABSTRACT

Renovated Museum of Drniška krajina in Drniš

J. Jalić-Lunić

The museum, founded in 1971, was enlarged and reconstructed in 1983 on the occasion of the 100th anniversary of the birth of the sculptor Ivan Meštrović. It presents archaeological material, collections of ethnography and fine arts, documentation on the life and death of Božidar Adžija, a national hero, and sculptures and pictures by Ivan Meštrović. The author considers the possibilities of expanding the role of the museum, not only in the cultural life of Drniš, but also in the promotion of tourism in the surrounding area. Brief details about the celebrations marking the anniversary of Meštrović's birth in the region, are given.

Vretena, preslice i uspravni tkalački stan »tara« s otkanom tkaninom za izradu prostirke, Žumberak

Izložba Zavičajnog muzeja Jastrebarsko — »Tkanje na tari u Žumberku«

Dragica Cvetan

Zavičajni muzej Jastrebarsko, Jastrebarsko

Tematska izložba **Tkanje na tari u Žumberku** postavljena je u prosincu 1984. godine u dvoru Erdödy u Jastrebarskom, u jedinoj prostoriji u ovom zdanju koja je donekle mogla poslužiti muzejskoj svrsi. Preostali dio zgrade gotovo je u ruševnom stanju, osobito prostorije na prvom katu u kojima je smješten stalni izložbeni postav koji ne udovoljava muzeološkim principima izlaganja. No, stalni postav i uvjeti u kojima se nalazi za sebna su tema.

Izloženi eksponati akvirirani su tokom prošle dvije godine na području Žumberka, planinskog dijela općine Jastrebarsko.

Prezentirane su naprave za preradu i tkanje vunениh vlakana, a njihova obrada i tkanje prikazano je na crno-bijelim fotografijama. Najznačajniji eksponat izložbe je »tara« iz Žumberka, uspravni tkalački stan s dvije gredice i kružnom osnovom. Izložene su dvije tare — jedna s otkanom vunenom tkaninom za izradu dviju torbi, a druga s otkanom tkaninom od platnenih krpica za izradu prostirke za pod. Tara se smatra jednom od najznačajnijih naprava u tradicijskoj kulturi ovog kraja. Donesena seobom uskoka s područja Balkana, sačuvala se u ovom kraju sve donedavno.

Na molbu kustosa, za potrebe dokumentacije Muzeja, kazivačica i tkalja Dragica Gvoždanović iz Brezovca otkala je po sjećanju vunenu tkaninu potrebnu za izradu dvije torbe te nam je na taj način omogućila da snimimo proces prerade sirovina i tkanja vune na ovoj vrlo primitivnoj napravi. Prezentirane su k tome i ostale naprave za preradu vunениh vlakana — grebeni za češljanje vune, vretena i preslice za opredanje niti te, uz njih, vunene izrađevine satkane na tari.

Tom prilikom tiskan je prigodan ilustrirani katalog na 24 stranice. To je ujedno i prvi katalog, prva publikacija štampana za potrebe jastrebarskog muzeja koja obrađuje elemente iz tradicijske kulture ovog kraja.

The »tara« is strictly vertical and rests on a base. The loom consists of a frame with two beams which are fixed to the uprights. The warp is stretched between the upper and lower beams of the loom and circulates around it. The heddle rod, which lies in the supports, divides the warp into two halves, the front threads and the back threads. In such an arrangement, the front and back threads make a »natural« shed. The shed rod is placed into the shed and when moving it up the warp, an »artificial« shed is made.

The weft is put in by taking the weft bobbin from one selvage to the other by hand. The weft is beaten up closely after a few picks have been inserted.

(Translated by D. Cvetan)

ABSTRACT

On the occasion of the exhibition »Weaving on the tara, a vertical loom with two beams« in the Regional museum of Jastrebarsko

D. Cvetan

The Regional Museum of Jastrebarsko, has an exhibition on weaving on the »tara«, a special type of vertical loom with two beams and circular warp. It is one of the most characteristic phenomenon in the traditional culture of Žumberak, where it was brought by the people who migrated from the south of the Balkans into this isolated mountainous area, in the 16th century. It has remained practically unchanged up to the present day.

Planovi Iloka u Karlsruheu

Mato Batorović

Muzej grada Iloka, Ilok

U proučavanju povijesti naših gradova i mjesta dobro nam dođe svaki podatak, a osobito planovi i karte pojedinih područja. Na žalost glavnina izvora, pa tako i planova i karata pohranjena je u arhivima širom svijeta. Naši istraživači pronašli su mnoge te izvore koje su potom objavili u domovini. Čuvaju se u raznim arhivima i zavodima, ili kod samih znanstvenika, te nisu poznati široj javnosti.